

Kristian Wahlbeck innehavare av ny tvåspråkig professur i psykiatri

Kristian Wahlbeck är född 4.1.1960 i Vasa och blev student från Korsholms gymnasium 1979. Vid Helsingfors universitet avlade han medicine licentiatexamen år 1986 och disputerade för medicine doktorexamen år 1997. Han har specialiserat sig i psykiatri på Lappvikens sjukhus och erhöll specialläkarrättigheter år 1993 och psykoterapeuträttigheter år 1995. Han är docent i psykiatri vid Tammerfors universitet sedan 2001.

Wahlbeck har varit biträdande lärare vid Helsingfors universitets psykiatriska klinik 1995-2000 och tf professor 2000-2002. Sedan 2003 är Wahlbeck forskningsprofessor vid Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården (Stakes), där han leder gruppen för mental hälsa.

Wahlbeck har aktivt deltagit i produktionen av kliniska evidensbaserade riktlinjer för mentalvårdstjänsterna. Han är redaktör i det internationella Cochrane-nätverket för sammanställning och spridning av evidens om behandlingseffekter. Sedan 2003 leder han arbetsgruppen för mental hälsa inom Europeiska kommissionens folkhälsoprogram.

Wahlbecks avhandling var en studie av centralnervösa avvikelser vid schizofreni, och hans senare arbeten har rört schizofrenins riskfaktorer och behandling. Hans senare forskning omfattar främst metodologiska studier kring principerna

för utvärdering av psykiatrins behandlingseffekter. Han ledde 2000-2003 det treåriga forskningsprogrammet EU-PSI för utvärdering av den internationella psykiatriska forskningen. För närvarande ansvarar Wahlbeck för det EU-finansierade MINDFUL-projektet, som syftar till att upprätta ett informationssystem om den mentala hälsan i Europa. Han leder även forskningsprojektet MERTTU som strävar till att klarlägga de finländska mentalvårdstjänsternas effekter. Wahlbeck har åren 1998-2003 fungerat som sekreterare för Scandinavian College of Neuro-Psychopharmacology (SCNP).

Kansler vid Helsingfors universitet utnämnde i juli 2004 docent, medicine doktor Kristian Wahlbeck till innehavare av den 5-åriga tvåspråkiga professuren i psykiatri. Tjänsten är knuten till kunskapscentret för mentalvård vid Vasa centralsjukhus.

In memoriam

HENRIK APPELBERG
4 februari 1925–26 februari 2005

Medicine licentiat Henrik Ragnar Appelberg avled vid nyss fyllda 80 år i sin födelsestad Kotka. Han blev student vid Kotka svenska samskola 1943, gjorde sedan krigstjänst som radiotelegrafist i JR 13, avlade läkarexamen i Helsingfors 1954. Där specialiserade han sig i öron- näs- och strupsjukdomar 1960 för att sedan återvända till Kotka, där han öppnade en privatpraktik. Samtidigt arbetade han som konsultläkare inom

sitt fack vid Kotka stadssjukhus. Under åren 1968–1988 arbetade han som avdelningsläkare och biträdande överläkare vid Kymmenedalens centralsjukhus i Kotka. Sin privatpraktik upprätthöll han sedan som pensionär i ytterligare 10 år.

Henrik Appelberg var kunnig i sitt fack och ägde dessutom de andra personliga egenskaper som är kännetecknande för en god läkare. Han var flitig, empatisk, hjälpsam och snar att ställa upp när så krävdes. Han var beslutsam och snabb i handling och men hade samtidigt ett mjukt/ömsint handlag. Hans förhållande till medarbetare av olika kategorier var förtroendefullt och avspänt. Han var därför omtyckt och respekterad av såväl patienter som medarbetare.

Genom åren följde han engagerat den medicinska utvecklingen och var alltid, även efter det att han med ålderns rätt hade lämnat sin läkargärning, en trägen deltagare i traktens läkarförenings verksamhet.

För sina många vänner, både gamla och nyförvärvade, var Henrik ett stimulerande sällskap och ett trofast stöd då så behövdes; jakt, tennis och filateli var hans

fritidsintressen. Här skall inte det nedärvda sommarstället glömmas, det skötte och utvecklade han pietetsfullt.

Sina ålderssjukdomar bar han med stoiskt lugn och var aktiv in i det sista. På sin sjukbädd på centralsjukhuset fick han på sin 80-års dag glädjas tillsammans med många medarbetare från gångna tider, som tittade in på en stund.

Läkaryrket och arbetsplatsen går ju ofta i arv från en äldre generation till en yngre. De fyra generationerna läkare Appelberg i Kotka utgör ett rätt unikt exempel på detta. Otto Immanuel var stadsläkare här 1881–1909, sonen Ragnar Isak stadsläkare, kirurg och sjukhuschef 1922–1949. Hans son Henrik Ragnar var den följande, och dennes son Jan Henrik åter arbetar här sedan år 1988 som gynekolog. Gemensamt för dem alla är ett starkt samhällsengagemang. Även den svenska skolan i Kotka kan bland sina elever räkna Appelbergar i fyra generationer: först Ragnar och Henrik, bägge med många syskon, därefter Jan och slutligen dennes barn Maria och Erik.

GÖSTA BJÖRKENHEIM

Nya böcker

Bror-Axel Lamberg: Kupukaula on jo menneisyyttä. Struuman historiaa Suomessa. Suomen Tiedeseura 2003, 91 s. ISBN 951-653-326-4

Endemisk struma och jodbrist, den viktigaste bakomliggande orsaken, är globalt sett fortfarande ett utbrett problem. Även i Europa är jodbrist vanligt i ett flertal länder.

Professor emeritus Bror-Axel Lamberg har i en tidigare bok redogjort för strumans historia från antiken till vår tid (Lamberg 1998). Bror-Axel Lamberg inledde sin egen forskning inom tyreoidologin år 1950 under handledning av professor Johannes Wahlberg, pionjär inom sköldkörtelforskningen i Finland. Undersökningarna gällande endemisk struma utfördes i samarbete med professor Peter Wahlberg, son till Johannes Wahlberg.

I sin nya bok redogör Bror-Axel Lamberg för struma och jodbrist i Finland samt ger en historisk översikt över tyreoidologins utveckling i vårt land. Boken har ett svenskt sammandrag.

Enligt Lönnrot nämns struman redan i finnarnas magiska läkerunor, och i skrift nämns sjukdomen första gången i en resebeskrivning från 1785. Ledamoten av Rysslands Akademi, Nikolai

Ozeretskowsky företog då en båtresa från S:t Petersburg längs Ladogas kuster till Sordavala. Den första officiella rapporten om strumans förekomst finns i den årsberättelse som professorn och arkiatern Gabriel von Bonsdorff avgav till Collegium Medicum (Medicinalverket) år 1818.

Struma, jodterapi och jodprofylax diskuterades i Europa på 1830–1840-talen, och en del av problematiken togs för första gången upp vid ett av Finska Läkaresällskapets möten i oktober 1850 av Knut Felix von Willebrand, sedermera professor i patologisk och klinisk medicin. En systematisk kartläggning av struma i de östra delarna av Finland med insamling av vattenprover för kemiska analyser genomfördes dock först 70 år senare. Det var även von Willebrand som var den första i Finland som beskrev ett fall av Basedows sjukdom. I boken nämns också pionjärerna inom sköldkörtelkirurgin, professor Jakob August Estlander, och hans efterföljare Fredrik Saltzman (d.ä.), som 1884 gjorde den första hemityreoidektomi. Också de första doktorsavhandlingarna inom den finländska tyreoidologin behandlas.

Bror-Axel Lamberg beskriver hur struma och jodbrist påvisades i Finland och hur de första försöken till införandet

av jodprofylax, under ledning av professorn i biokemi, A.I. Virtanen, strandade i och med krigsutbrottet i november år 1939. Joderat salt blev tillgängligt i handeln år 1949. Senare påvisades att mjölken och mjölkprodukterna var de allra viktigaste jodkällorna. Jodering av husdjurens foder effektiviserades på 1960-talet, medan förbrukningen av bordssalt började minska.

Bokens sista kapitel utvärderar effekterna av jodprofylax i bordssalt och djurfoder från 1950-talet fram till 1990-talet. Jodkällorna samt jodintaget redovisas, likaså förändringar i sköldkörtelstorleken i obduktionsmaterial och ultraljudsundersökningar. Slutligen redovisas för hur antalet strumaoperationer år 2000 har minskat med 1/3 jämfört med 50 år tidigare. Jodprofylaxen i Finland fortgår, och författaren bedömer att förekomsten av struma upphör helt och hållet år 2025.

Boken är intressant för envar som är intresserad av medicinsk historia i Finland. Speciellt värdefull är den för alla med särintresse för tyreoidologi.

MD CAMILLA SCHALIN-JÄNTTI
SPECIALIST I ENDOKRINOLOGI

Bibliotekskommitténs berättelse för år 2004

Bibliotekskommittén har under år 2004 hållit 16 arbetsmöten på Villa Aikala samt gjort ett studiebesök till Sarflax slotts historiska bibliotek och det moderna arkiv som uppförts för slottets historiska dokument.

I december slutfördes en genomgång volym för volym varefter det nu finns en komplett lista på stickord för samtliga verk.

I donation har Sällskapet emottagit följande böcker:

- av herr Peter Wahlberg ett antal böcker ur hans medicinska, företrädesvis tyreoidologiska bibliotek

- av kartredaktören, filosofie magistern Gunnar Schalin trenne kartverk

att ligga framme ledamöterna till nytta och nöje

- av Suomalainen Lääkäriseura Duodecim tvenne böcker utgivna av sagda sällskap samt

- av Finlands Läkarförbund IV bandet VI häftet av Finska Läkaresällskapets Handlingar årgång 1852.

Ytterliga har Sällskapet av framlidna ledamoten Lars Gripenbergs anhöriga, i enlighet med den avlidens uttalade önskan, emottagit 21 stycken över kolleger präglade medaljer, vilka ställts ut i biblioteket kompletterade med motsvarande Sällskapet tillhöriga medaljer som ej förut varit framlagda.

Finska Läkaresällskapets Handlingar har år 2004 skickats till 45 olika bibliotek och institutioner i utlandet. I utbyte har erhållits material som i huvudsak uppbevaras i Medicinska Centralbiblioteket i Mejlans.

Helsingfors den 18 januari 2005

ULF GÖRAN AHLFORS
RALPH GRÄSBECK
OLOF LINDFORS, BIBLIOTEKARIE
IVAR WALLGREN

Finska Läkaresällskapets årsberättelse för år 2004

GIVEN PÅ SÄLLSKAPETS ÅRSMÖTE DEN 28 JANUARI 2005 AV SEKRETERAREN NINA LINDER.

Finska Läkaresällskapets 169. verksamhetsår har avslutats.

Antalet medlemmar i Sällskapet i slutet av året var 1000 av dessa var 12 inhemska hedersledamöter, 936 ordinarie ledamöter, 5 invalda ledamöter, 6 utländska hedersledamöter samt 40 utländska kallade ledamöter.

Följande personer har invalts till ledamöter av Sällskapet år 2004: Pekka Aroviita, Maria Cederlöf, Pia Ehrnrooth, Anita Ekholm, Samuel Fanta, Fredrik Forsström, Maiju Härmä, Ilkka Ilonen, Anna Kanerva, Mikko Keränen, Mikko Kirjavainen, Mika Koivikko, Laura Korhonen, Kai Krohn, Heidi Lilja, Pia-Maria Mahlberg, Samy Mrena, Daniela Nylund, Veera Näyhä, Kristiina Peldán, Jari Peltonen, Jukka Rintala, Henrik Sandelin, Tuomas Tammela, Micael Their, Pauliina Tuomikoski, Sarita Victorzon och Fredrik Åberg.

Sällskapets hedersledamot Bertel von Bonsdorff, utländska hedersledamot Harry Boström samt inhemska kallade ledamot Erik Spring har avlidit under verksamhetsåret. Under år 2004 har 11 av Sällskapets ordinarie medlemmar avlidit: Ann-Lis Backman, Tore Blomqvist, Krister Nordström, Saga Palmberg, Erik Riska, Carl Eric Sonck, Lars-Eric Stenfors, Hans Tallqvist, Holger Törnroth, Kurt Wahlfors, Ingmar Wickström samt Kirsti Wittfooth.

Styrelsen har under år 2004 haft följande sammansättning: Ordförande Christer Holmberg, viceordförande Krister Höckerstedt, sekreterare Nina Linder, skattmästare Johan Edgren, ledamöter Ove Eriksson-Rosenberg, Paul Grönroos, Minna Kylmälä och Karl Tötterman. Styrelsen har sammanträtt 11 gånger.

Pris- och stipendienämnden har arbetat under ordförandeskap av Karl Åkerman med Carl Gustaf Nilsson och Henrik Riska som medlemmar.

Redaktionen för Finska Läkaresällskapets Handlingar har bestått av: Huvudredaktör Caj Haglund, redaktionssekreterare Tom Scheinin samt

redaktörerna Hans Blomberg, Johan Lundin och Kristian Wahlbeck.

Revisorer för 2004 års verksamhet är Folke Tegengren, CGR och Kaj Tallroth samt revisorssuppleanter Rabbe Nevalainen, CGR och Björn Eklund.

Sällskapet har i det styrande organet för Läkardagarna 2005 representerats av Dan Nordström och Peter Roberts och i Vetenskapliga samfundens delegation av Leif Andersson.

Klubbmästarens åligganden har skötts av Minna Kylmälä.

Bibliotekarie har varit Olof Lindfors, som också fungerat som Sällskapets representant i styrelsen för Centralbiblioteket för hälsovetenskaper.

Programkommittén har bestått av Sällskapets ordförande Christer Holmberg, sekreterare Nina Linder samt Tom Böhling, Camilla Mårtenson, Susann Nyman, Stephan Salenius och Karl Tötterman som styrelsens representant.

Sällskapets kansli har skötts av Gerd Haglund.

Under år 2004 har Sällskapet samlats till 9 möten, varav 4 under våren och 5 på hösten. Mötena har hållits på Ständerhuset, Helsingfors universitetsmuseum samt i Annexet på Johannesbergsvägen 8.

Vid sina interna möten har Sällskapet åhört 13 föredrag. Av föredragshållarna var 9 medlemmar av Sällskapet och 3 inbjudna föredragshållare. Antalet åhörare har i medeltal varit 40 personer per möte. Efter mötena har man samlats till gemensamma supéer, varav en tillsammans med Odontologiska Samfundet och en med Medicinarklubben Thorax. Årsmötets supé intogs i Spegelsalen på Hotel Kämp.

Målet för vårutflykten i maj var St. Petersburg och ca. 40 personer deltog i resan.

I juni ordnades det på Johannesbergsvägen 8 en mycket omtyckt trädgårdsfest för hela familjen.

Kräftskivan i augusti hade stor uppslutning av både yngre och äldre ledamöter.

I november hölls en utbildningsdag främst för nyutexaminerade läkare. I programmet som var mycket omtyckt deltog ca. 40 personer.

Under året har Verksamhetsfonden understötts genom inköp av 319 gratulations- och kondoleansadresser. Också i samband med Bertel von Bonsdorffs och Krister Nordströms bortgång understöddes fonden.

Till Sällskapets pris- och stipendienämnd inlämnades 103 ansökningar om forskningsunderstöd. Sällskapets forskningsunderstöd på sammanlagt 496 100 euro fördelades på 76 mottagare.

Dessutom har Sällskapets styrelse under år 2004 beviljat 10 resestipendier om sammanlagt 7 682 euro ur Anita Frisks fond.

På Sällskapets årsmöte den 30 januari 2004 utdelades styrelsens pris till Nina Lindfors.

Finska Läkaresällskapets Handlingar har utkommit med 2 nummer under år 2004.

NINA LINDER
SEKRETERARE

Skattmästarens berättelse för verksamhetsperioden 1.1. – 31.12. 2004

Summorna är avrundade till jämna euro. Siffrorna för föregående verksamhetsperiod anges inom parentes.

SÄLLSKAPET

UTGIFTER:

PUBLIKATIONSVERKSAMHET:

Under året utkom ett nummer av Handlingarna. Annonsintäkterna uppgick till 2 000. Kostnaderna för redaktionellt arbete, tryckning och distribution uppgick till 11 552. Utgivningen av Handlingarna belastade Sällskapets ekonomi med 9 552 (9 678).

ADMINISTRATION:

Kostnaderna för styrelsen och mötesverksamheten inklusive traktering uppgick till

22 745 (18 632), lönekostnaderna var 25 331 (25 993) och övriga kansli-kostnader

19 927 (23 257). Kostnader för städning av Villan och Annexet 8 450 (8804). Kostnaderna uppgick således sammanlagt till 76 452 (76 687), varav fria fonderna bestred 36 316 och Janssons fond 6 365. Administrationen belastade Sällskapets ekonomi med 33 771 (30666).

Utgifter totalt: 43 323 (40.344).

INKOMSTER:

Medlemsavgifterna har fortsättningsvis hållits oförändrade, 60 euro för medlemmar i huvudstadsregionen, 45 euro för övriga samt en frivillig avgift om 20 euro för pensionärer. Medlemsavgifterna inbringade 35 057 (34 555), Sällskapets egen placeringsverksamhet gav 1 194 (1 340). Mötesbidraget från Janssons fond uppgick till 8 500 (8500).

Kostnader för medelanskaffning var 84 euro.

Inkomster totalt: 44 667 (44 282).

Verksamhetsperiodens resultat:

1 343,36 (3 938,25).

Överskottet läggs till balansen.

FASTIGHETSBOLAGET JOHANNESBERGSVÄGEN 8

Styrelsen för fastighetsbolaget har bestått av ordf. Johan Edgren, Karl Johan Tötterman och Thorax representant Jan Selenius. Revisor har varit CGR Folke Tegengren med suppleant från Revisorerernas ab Ernst & Young. Fred Packalén från Freddis Ab har varit disponent och fastighetsskötare Seppo Pakkala. Bostadsstämman för perioden 30.06.2003 – 01.07.2004 hölls 12.10.2004. Vid stämman återvaldes styrelsemedlemmar och revisor. Med ett vederlag på 10,70 för Villan och bostadshuset samt 3,20 för Annexet nåddes ett resultat på 2 819 varför man beslöt sänka vederlaget för Villan och bostadshuset till 9,70, men bibehålla vederlaget för Annexet. Skötseln av trädgården sköttes av Spartum Ab och kostade 10 770 vilket bestreds direkt av Sällskapet. I trädgården installerades ett konstverk utfört av bildhuggaren Jarmo Vellonen. Ursprungligen hade konstverket funnits på innergården i fastigheten Gryningen, men avhysts i samband med reparationsarbeten och tillfälligt uppbevarats på Stensböle gård i Borgå. Kostnaderna för uppställningen av konstverket uppgick till

6 240 och betalades ur verksamhetsfonden.

FONDERNA

Förvaltningen av de fria fonderna har skötts av Nordea Private Wealth Management under överinseende av Ekonomiska rådet. Rådets mångårige medlem VH Bo Backstöm avgick vid årets början och avtackades med Sällskapets 140-års medalj. I hans ställe valdes EM Dag Wallgren. Rådets sammansättning har således varit rådgivare VH Lars Mattsson och EM Dag Wallgren, bankens representant EM Carl-Johan Björkstén samt Sällskapets representanter Johan Edgren, Christer Holmberg, Karl Johan Tötterman och Carl Gustaf Wallgren. Rådet har under året sammanträtt till 5 möten.

Sällskapet har av Svenska kulturfonden fått i uppdrag att framledes sköta utdelningen av stipendier ur Elli Maria och Anna Sofia Ruuths fond för understöd till finlandssvenska forskare, som ägnar sig åt hjärtforskning. Den första utdelningen på 22.000 euro sker i år. Fonden ägs och förvaltas av Svenska litteratursällskapet.

Unders hösttermien omarbetades och godkändes stadgarna för Pris- och stipendienämnden. Samtidigt godkändes även smärre tekniska förändringar i en del fonders reglementen. En ny kompletterad förteckning över Sällskapst fonder kommer att utges nu under vårterminen.

Värdsekonomin 2004 utvecklades sig bättre än väntat, huvudindexen i USA och Europa nådde sina högsta nivåer sedan 2001, respektive 2002. Helsingforsbörsen har påverkats av skattebeslut, som försämrar villkoren för dividendmotagare fr.o.m. 2005. Detta har lätt till extra dividendutdelningar, som sannolikt inte kommer att upprepas under de närmaste åren. Av de finska branscherna har främst metall och energi utvecklats positivt, medan skogsindustrin och teknologin med Nokia i spetsen haft det kärvarare. För år 2005 förutspås en positiv utveckling i euro-området.

Hex index steg under året med 3,3 procent, Hex portföljindex med 14,6 procent och Euro Soxx med 9,9 procent.

Fondernas portfölj hade 31.12. 2004 ett marknadsvärde på 35 598 267 (30 338 910), en ökning på 17,3 procent.

Portföljen har under året inte genomgått genomgripande förändringar, nyinvesteringar har skett företrädesvis i finska börsaktier och företagslån.

KOSTNADER:

Kostnaderna för fondernas ordinarie verksamhet och förvaltning var: personalkostnader 19 348 (19 911) stipendier 501 954 (767 271), kansli och förvaltning 35 707 (29.009).

Kostnader sammanlagt: **557 009 (816.190).**

INTÄKTER:

Intäkterna utgjordes av inkomster av adresser 5 528 (2 315) samt avkastningen från placeringsverksamheten som utgjordes av räntor 231 560,- (185 746), dividender

1 187 009 (1 348 471) och hyresintäkter 104 228 (103 867).

Intäkter sammanlagt **1 528 326 (1 429 536)**.

UTGIFTER FÖR PLACERINGSVERKSAMHETEN.

Placeringsverksamheten belastades av bl.a. nedskrivning av värdet för aktier 220 000 bankkostnader 21 545 hy-

resvederlag och reparation av lokaler 41 247.

Kostnader sammanlagt 277 549 (224 648).

Hyresintäkterna för Villan uppgick till 31 607 medan utgifterna med bl.a. hyresvederlag 43 913 reparationer 16 865 och gårdsunderhåll uppgick till sammanlagt 81 384 .

Kostnaderna för Villan var 49 777 (131 585).

Hyresintäkterna för Annexet uppgick till 10 482 medan utgifterna med bl.a. hyresvederlag uppgick till 14 641.

Kostnaderna för Annexet var 4 160 (3 682).

Kostnader för placeringsverksamheten sammanlagt: 331 486 (359 915).

Resultat av placeringsverksamheten: 1 196 840.

Verksamhetsperiodens resultat: **639 831,20 (253 429)**

Helsingfors den 14 februari 2005

JOHAN EDGREN
SKATTMÄSTARE

Robert och Karin Janssons fond

VERKSAMHETSBERÄTTELSE FÖR PERIODEN I.I. – 31.12. 2004

Fonden har förvaltats av Aktia kapitalförvaltning. Styrelsen har bestått av ordf. Brita Stenius-Aarniala, Johan Edgren, Christer Holmberg, Carl Gustaf Wallgren och bankens representant Jerker Hedman. Styrelsen har under året sammanträtt till 4 möten. Fondens förmögenhet var vid verksamhetsperiodens slut 869 459 (770 291) en ökning med 13 procent.

Avkastningen var räntor 5 289 (7,30), dividender 53 253 (42 431) sammanlagt 58 794 (42 438). Dessutom bokfördes försäljningsvinster om 82 511 (31 820) och försäljningsförluster 4 090 (9 757).

Fonden understödde Sällskapet verksamhet, möten och traktering, inventarier, bibliotek, kansli- och personalkostnader för sammanlagt 32 546 (26 284).

Fonden visade ett överskott på 101 401 (36 221). Vinsten förs till balansen.

Helsingfors den 7 februari 2005

JOHAN EDGREN
SEKRETERARE